

СТАНОВИЩЕ

Относно дисертационен труд на Любомир Петров Бакърджиев,
докторант в Богословски факултет при СУ "Св. Климент Охридски",
катедра "Систематическо богословие",
на тема : **"Грехът и покаянието в православното догматическо богословие
през XIX-XX в."**.

Дисертационният труд е във връзка с процедура за присъждане на научната и
образователна степен "доктор", в научна област - 2. *Хуманитарни науки;*
професионално направление 2. 4. *религия и теология.*

Становището е от доц. д-р Любомир Ганчев Тенекеджиев.

Данни за кандидата и процедурата

Любомир Петров Бакърджиев е роден в град София през 1983 г. Завършва бакалавърска, а по-късно магистърска степен в програма "Вяра и живот" на Богословски факултет при СУ "Св. Климент Охридски". Има и завършена магистратура "Публична администрация". Печели конкурс и е зачислен за редовен докторант в специалност "Догматическо богословие" към катедра "Историческо и систематическо богословие" през 2018 г. През 2022 г. разширен катедрен съвет на катедра "Систематическо богословие" обсъди и гласува дисертационния му труд "Грехът и покаянието в православното догматическо богословие през XIX-XX в." да бъде допуснат до публична защита за придобиване на образователната и научна степен "доктор".

Документацията по процедурата отговаря на законовите изисквания.

Описание на научните трудове

Представеният за становище дисертационен труд обхваща предговор, увод, три глави с по три точки, заключение и използвана литература. Това съдържание е

разработено в рамките на 215 страници, с балансираните обеми на отделните части, добре обмислена логична последователност, четивен стил, правилно употребена и интерпретирана богословска терминология.

Предговорът отразява емоционалните подбуди и мотивацията на автора за избор на конкретната тема на изследването.

Уводът стъпва върху изконното църковно разбиране за злото, неговите последици и възможността на християните да му се противопоставят. Изхождайки от тези разсъждения, авторът преминава към конкретните параметри на своето изследване. Посочена е актуалността на проблема, коректно са определени предмета, обекта, целта и методите на изследването. В края е предложена и кратка историография. Считаю, че тази част от дисертационното съчинение отговаря напълно на научните изисквания.

Първа глава има въвеждащ характер и е озаглавена "Употреба и съдържание на термините 'грех' и 'покаяние' в древните авторитетни църковни извори". В нея авторът е проследил и анализирал класическата им употреба, като ги е разграничил от по-късната им интерпретация в извънрелигиозен смисъл.

В първа точка, "'Грех' и 'покаяние' в библейския текст", чрез прецизно подбрани библейски цитати от Стария и Новия Завет, авторът проследява постепенното развитие в употребата и съдържанието на термините и очертава рамката, в която се изгражда църковното разбиране за тях.

Във втора точка, "'Грех' и 'покаяние' в светоотеческото богословие" авторът се спира на някои специфични светоотечески текстове, интерпретиращи библейското разбиране за греха и покаянието, и установяващи църковния миросглед по този въпрос.

Трета точка, "'Грех' и 'покаяние' в латинската схоластика" има важно значение при изследването на темата, защото в определен исторически момент схоластиката повлиява отрицателно върху православното богословие, като го отдалечава от мистичната му същност.

Считаю, че в своята цялост, тази глава в пълнота изпълнява задачата си за

терминологична и съдържателна яснота, в процеса на изследването.

Втора глава, "Грехът и покаянието в православното догматическо богословие през XIX век" е начало на същинското научно изследване по темата. Авторът се спира на водещи школи, характеризиращи развитието на православното богословие през посочения период.

Първа точка, "Грехът и покаянието в руската богословска школа" разглежда и анализира богословското творчество на водещи руски богослови, които в голяма степен успешно противостоят на характерните за времето схоластични отклонения.

Втора точка, озаглавена "Грехът и покаянието в гръцката богословска школа до средата на XX век" анализира творчеството в гръцкото богословие, но в един различен темпорален диапазон, предвид характерните процеси в неговото развитие. Отново успешно са избрани автори, отразяващи тенденциите на периода.

Трета точка, "Грехът и покаянието в други православни богословски школи" разглежда развитието на догматическата богословска мисъл в балканските страни. Тук авторът търпи критика, предвид беглия преглед на догматическите трудове в изброените школи.

Независимо от този недостатък считам, че тази глава дава представа за творческите особености на периода и я оценявам положително.

Трета глава, озаглавена "Грехът и покаянието в православното догматическо богословие през XX век", представлява продължение на същността на изследването и му придава завършеност. И тук авторът се спира на водещите школи и богослови, и очертава научните богословски тенденции на периода.

В първа точка, "Грехът и покаянието в руската богословска школа" са подбрани и анализирани творческите достижения на именити руски догматисти.

Втора точка, озаглавена "Грехът и покаянието в гръцката богословска школа в периода на разцвет (след 50-те години на XX в.)", разглежда догматическото творчество във времето на нейния разцвет. Разбирането за греха и покаянието

вече е пълноценно развито в духа на православието.

Трета точка, "Грехът и покаянието в други православни богословски школи", отново се спира на балканските школи, но в периода на ХХ в. Отново мога да отправя същата критика за недостатъчна пълнота при изследването на застъпените школи.

Независимо от посочения недостатък тази глава дава достатъчна яснота по изследвания проблем и я оценявам положително.

Предложеният от докторан4та автореферат отговаря на законовите изисквания. В него са посочени научните приноси и са изброени негови публикации във връзка с темата на дисертацията.

Заклучение

Представеното от Любомир Петров Бакърджиев дисертационно съчинение на тема: "Грехът и покаянието в православно догматическо богословие през ХІХ-ХХ в.", авторефератът, публикациите, както и документацията по процедурата съответстват на изискванията. В научно отношение посочените слабости не променят крайните научни заключения и съответно положителната оценка за дисертационния труд, която отнасям към автореферата и представените публикации. Тъй като темата на изследването е твърде широкообхватна и многопластова, препоръчвам на автора, с придобития опит да обогати творчеството си с още научни публикации в този контекст.

Независимо от някои незначителни недостатъци, цялостният прочит на текста оставя убеждението за пълноценно научно изследване, добро познаване на материята, придобити изследователски умения и наличие на научен потенциал у дисертанта. Изхождайки от постигнатите резултати, оценявам положително представените трудове и ще гласувам с „да“, за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Любомир Петров Бакърджиев.

25.04.2022 г.

Подпис:

/Л. Тенекеджиев/